

Kwartaalmonitor Horeca

Derde kwartaal 2016

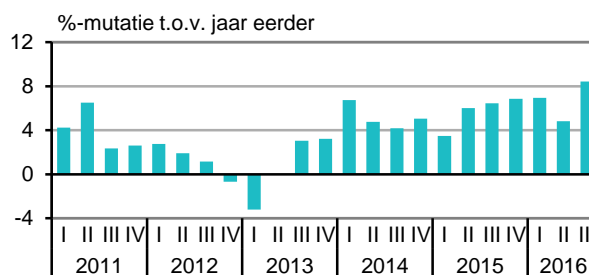
Sterke stijging omzet horeca

- Totaal horeca: Opnieuw meer omzet voor alle branches
- Prijzen, vacatures en faillissementen: Prijsstijging al drie jaar boven inflatie
- Hotels: Ruim drie jaar onafgebroken groei
- Restaurants: Al zes jaar lang omzetgroei
- Snackbars, fastfoodketens, lunchrooms en ijssalons: Grootste omzetstijging
- Kantines en catering: Aanhoudende omzetgroei
- Cafés: Forse omzetgroei
- Economisch beeld: Consumentenvertrouwen op hoogste punt in ruim 9 jaar

De omzet van de horeca¹⁾ is in het derde kwartaal van 2016 met 8,4 procent toegenomen ten opzichte van hetzelfde kwartaal een jaar eerder. Sinds het derde kwartaal van 1999 is de omzet niet zo sterk gestegen. De horeca zet nu ruim drie jaar onafgebroken meer om. Ook de werkgelegenheid en het aantal starters namen toe en er werd meer in hotels overnacht dan in dezelfde maanden een jaar eerder. Er waren iets minder faillissementen in de horeca dan in het tweede kwartaal en het ondernemersvertrouwen bleef onverminderd groot.

¹⁾ Traditionele horeca, inclusief verblijfsrecreatie, kantines en catering

Omzetontwikkeling horeca¹⁾

Bron: CBS

[StatLine: Horeca; omzetontwikkeling](#)

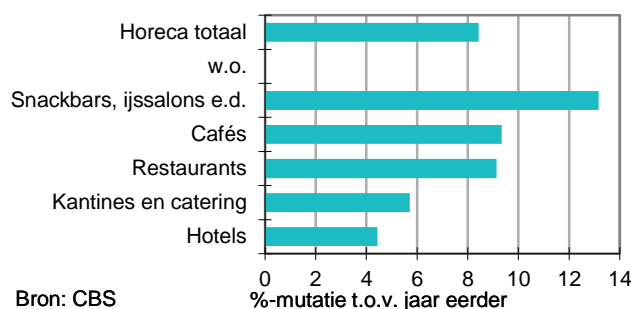
Totaal horeca

Opnieuw meer omzet voor alle branches

Alle branches binnen de horeca boekten een omzetgroei van ruim 4 procent of meer. Het totaal (8,4 procent) ligt veel hoger dan in het vorige kwartaal, toen over de hele linie de omzet toenam met 4,8 procent. Het mooie weer in dit kwartaal, vooral in september, zou de toegenomen groei deels kunnen verklaren. De groei is het grootst bij snackbars, lunchrooms en ijssalons (13,2 procent). De cafés, inclusief koffiebars en eetcafés, en de restaurants deden het ook goed met respectievelijk 9,3 en 9,1 procent groei, gevolgd door kantines en catering (5,7 procent). De hotels deden met 4,4 procent ook goede zaken.

In de hele branche kwamen er per saldo ruim 600 bedrijven bij, bijna net zoveel als in het vorige kwartaal. Hierdoor bedraagt het totaal aantal bedrijven in de horeca nu 52,8 duizend.

Omzetontwikkeling

Bron: CBS

[StatLine: Horeca; omzetontwikkeling](#)

[StatLine: Horeca; aantal bedrijven](#)

Prijzen, vacatures en faillissementen

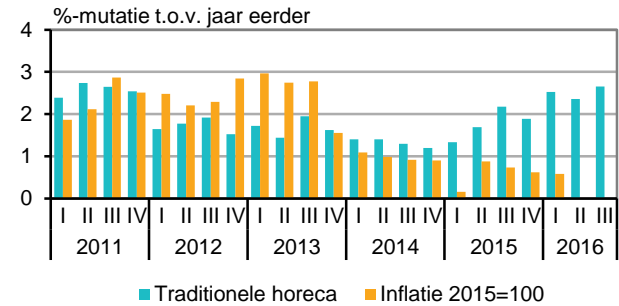
Prijsstijging horeca 2,7 procent, inflatie 0 procent

De prijzen in de traditionele horeca²⁾ lagen 2,7 procent hoger dan een jaar eerder. De prijsstijging is daarmee een fractie groter dan het tweede kwartaal. De omzetgroei van 8,4 procent wordt voor een derde deel veroorzaakt door prijsstijging en voor de rest door toename van het aantal consumpties en overnachtingen.

De prijsontwikkeling van de traditionele horeca ligt nu al drie jaar boven de inflatie, en de laatste zeven kwartalen is dat verschil groot. De inflatie, die een jaar geleden nog 0,7 procent bedroeg, kwam nu, net als vorig kwartaal, uit op 0,0 procent, het laagste niveau van de laatste 30 jaar.

²⁾ Hotels (inclusief pensions en conferentieoordens), restaurants, snackbars (inclusief lunchrooms en fastfoodrestaurants e.d.) en cafés.

Prijsontwikkeling

Bron: CBS

[StatLine: Horeca; prijzen](#)

[StatLine: Consumentenprijsindex](#)

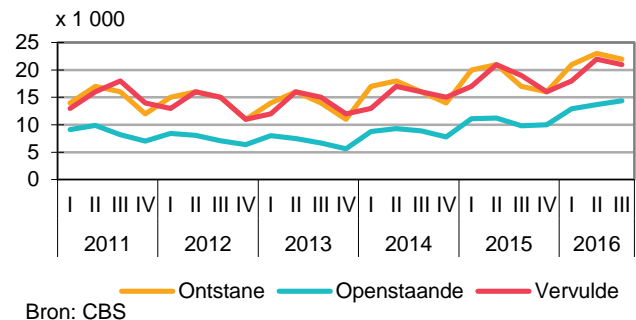
Aantal openstaande vacatures blijft groeien

Met de omzet- en volumegroei is ook de werkgelegenheid in de horeca weer gegroeid. Aan het eind van het derde kwartaal stonden er bijna 14,5 duizend vacatures open. Dat is een verbetering van het record van vorig kwartaal. Een jaar geleden stonden er aan het eind van dezelfde periode ruim 4,5 duizend vacatures minder open.

Het aantal vacatures dat in het derde kwartaal ontstond was met 22 duizend slechts een fractie lager dan de 23 duizend van vorig kwartaal, het hoogste aantal sinds het tweede kwartaal van 2008.

De groei van het aantal ontstane en openstaande vacatures in de horeca valt samen met de aantrekkelijke bestedingen in de horeca en het verdere herstel van de economie.

Aantal vacatures

Bron: CBS

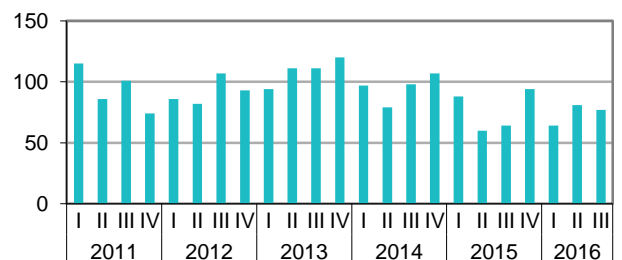
[StatLine: Vacatures](#)

Minder faillissementen in de horeca

Er gingen dit kwartaal 77 horecabedrijven failliet, 4 minder dan in het voorgaande kwartaal. Ten opzichte van een jaar eerder was het aantal faillissementen juist hoger (13). Bij de restaurants sloten 44 bedrijven gedwongen de deur, waar dat er in het derde kwartaal van 2015 nog 35 waren. Bij de cafés waren dat er 19 ten opzichte van 16 vorig jaar in het derde kwartaal. In diezelfde periode moesten 4 hotels de deuren sluiten en dat was ook nu weer het geval.

In de eerste drie kwartalen van 2016 sloten in totaal 222 ondernemingen wegens faillissement hun deuren, in de vergelijkbare periode van 2015 waren dat er 10 minder (212).

Aantal faillissementen

Bron: CBS

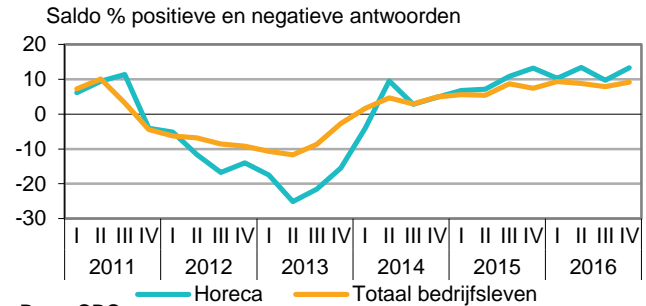
[StatLine: Uitgesproken faillissementen](#)

Gunstig sentiment in horeca

Het vertrouwen van de horecaondernemers is toegenomen ten opzichte van het derde kwartaal. De stemmingsindicator staat nu op +13. In het vorige kwartaal was het ondernemersvertrouwen in de horeca +10. Het ondernemersvertrouwen bevindt zich voor het zesde kwartaal op rij rond dit hoge niveau. Sinds 2015 is het vertrouwen van horecaondernemers groter dan gemiddeld vergeleken met het totale bedrijfsleven.

Het ondernemersvertrouwen is samengesteld uit drie (seizoengecorrigeerde) deelindicatoren: enerzijds de ontwikkeling van de omzet en van het economisch klimaat in het vorige kwartaal en anderzijds de verwachting voor de omzet in het lopende kwartaal. Met name de ontwikkeling van het economisch klimaat draagt bij aan de toename van de het ondernemersvertrouwen.

Ondernemersvertrouwen (seizoengecorrigeerd)

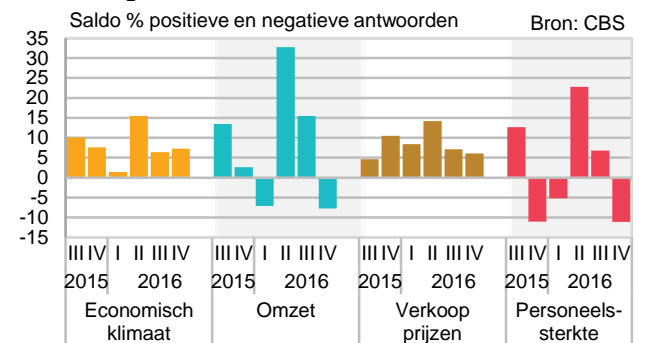

StatLine: [Ondernemersvertrouwen Nederland](#)

Afname omzet en personeel verwacht

Per saldo 8 procent van de horecaondernemers verwacht voor het vierde kwartaal een afname van de omzet en per saldo voorziet 11 procent een afname van de personeelssterkte. Beide ontwikkelingen hangen vooral samen met seizoensinvloeden. De verwachting voor het economisch klimaat is positief. Het cijfer is nauwelijks anders dan in het vorige kwartaal. Per saldo verwacht 6 procent van de ondernemers een stijging in de verkoopprijzen door te voeren. De verwachtingen voor de verkoopprijzen zijn eveneens nagenoeg gelijk aan die voor het vorige kwartaal.

Verwachtingen horeca

StatLine: [Conjunctuurenquête Nederland](#)

Hotels

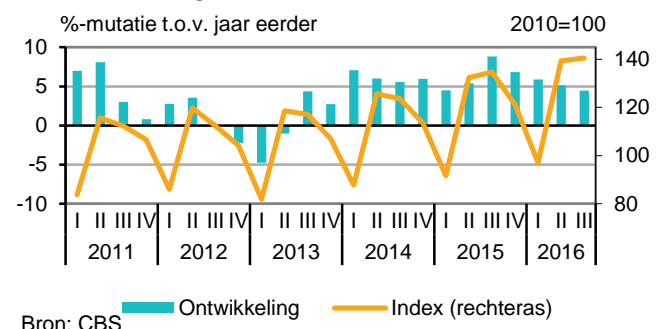
Ruim drie jaar onafgebroken groei

De omzet van hotels, pensions en conferentieoorden groeide dit kwartaal met 4,4 procent. Dit is 0,8 procentpunt minder dan het vorige kwartaal en de helft van de groei een jaar geleden. Het is tevens het dertiende kwartaal op rij dat de omzet groeit ten opzichte van een jaar eerder. De groei neemt sinds het derde kwartaal van 2015 wel langzaam af. Binnen de horeca is deze branche dit kwartaal de kleinste groeier.

In de hotelbranche gingen in het derde kwartaal 4 bedrijven failliet, 3 minder dan in het eerste kwartaal en evenveel als een jaar eerder.

Met 125 oprichtingen en 55 opheffingen groeide het aantal hotels in dit kwartaal met 70.

Omzetontwikkeling hotels

StatLine: [Horeca; omzetontwikkeling](#)

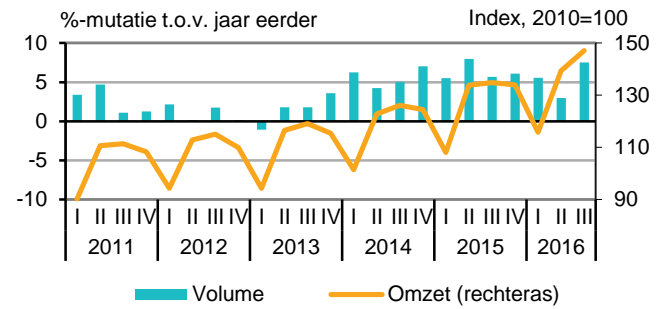
Restaurants

Al 6 jaar lang omzetgroei

In het derde kwartaal groeide de omzet van restaurants met 9,1 procent ten opzichte van het tweede kwartaal van 2015. Het volume, het aantal verkochte consumpties, is met 7,5 procent toegenomen. De prijsstijging in deze eetgelegenheden bedroeg dit kwartaal 1,5 procent. Hiermee boeken restaurants al 3,5 jaar achtereen volumegroei en al 6 jaar omzetgroei.

In het derde kwartaal gingen 33 restaurants failliet. Dat zijn er 8 minder dan in het tweede kwartaal, maar 8 meer dan in het derde kwartaal van vorig jaar.

Volume- en omzetontwikkeling restaurants

Bron: CBS

StatLine: [Horeca; omzetontwikkeling](#)

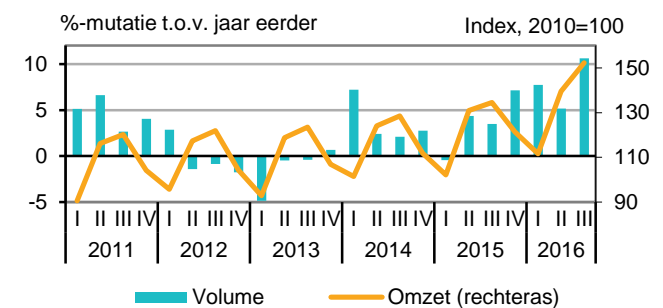
Snackbars, fastfoodketens, lunchrooms en ijsalons

Grootste omzetstijging

De snackbars, waaronder fastfoodketens, thuisbezorgers, lunchrooms en ijsalons, boekten binnen de horeca de grootste omzetstijging en deze kwam uit op 13,2 procent. Hiervan kwam 10,6 procent voor rekening van het aantal verkochte consumpties (volume). Gecorrigeerd voor de prijsontwikkeling stijgen de verkopen nu 6 kwartalen achtereen. Ten opzichte van een jaar eerder was de prijsstijging van snacks en afgehaalde of bezorgde maaltijden 2,3 procent. Een kwartaal eerder was dat nog 1,2 procent. De omzet in deze deelbranche stijgt al 3,5 jaar.

Dit kwartaal werden 11 bedrijven in deze horecabranche failliet verklaard, een aantal dat een fractie hoger ligt dan de voorgaande acht kwartalen.

Volume- en omzetontwikkeling snackbars, etc.

Bron: CBS

StatLine: [Horeca; omzetontwikkeling](#)

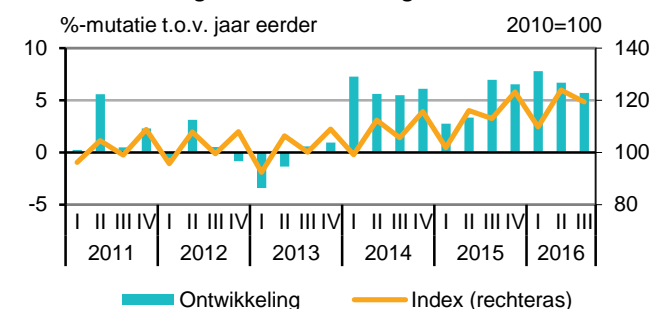
Kantines en catering

Aanhoudende omzetstijging

Kantines en cateraars hebben 5,7 procent meer omgezet dan in het derde kwartaal van 2015. In de eerste helft van dit jaar was de stijging nog hoger. Terugkijkend boeken kantines en cateraars al dertien kwartalen op rij flinke omzetstijgingen, gemiddeld 5,1 procent ten opzichte van een jaar eerder.

In het derde kwartaal gingen 8 bedrijven failliet, 6 meer dan een kwartaal eerder. Een jaar eerder gingen er 6 bedrijven failliet in het derde kwartaal.

Omzetontwikkeling kantines en catering

Bron: CBS

StatLine: [Horeca; omzetontwikkeling](#)

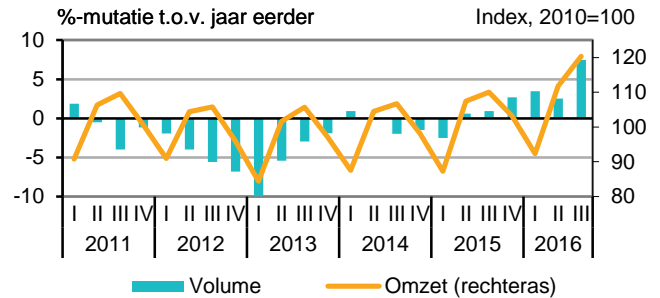
Cafés en koffiebars

Forse omzetgroei

De omzet van cafés en koffiebars kwam 9,3 procent hoger uit dan een jaar eerder en 5,2 procentpunt hoger dan de stijging in het vorige kwartaal. Het grootste deel van de omzetstijging komt door volumegroei: er gingen 7,5 procent meer consumpties over de bar in het derde kwartaal dan een jaar eerder. Daarmee steeg het volume voor het zesde achtereenvolgende kwartaal. De prijsstijging bedroeg 1,7 procent.

In de periode juli tot en met september gingen 19 cafés failliet, 3 minder dan in het vorige kwartaal. Het saldo van oprichtingen (160) en opheffingen (190) van cafés kwam uit op min 30.

Volume- en omzetontwikkeling cafés

Bron: CBS

StatLine: Horeca; omzetontwikkeling

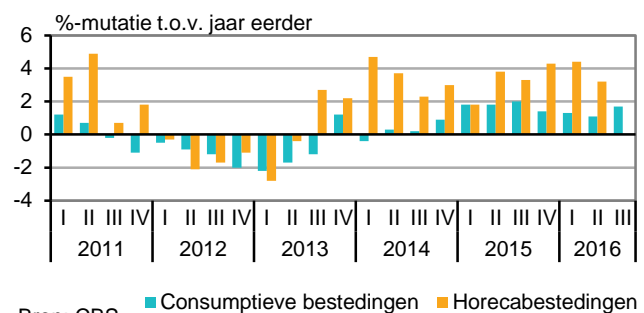
Economisch beeld

Consumentenbestedingen besteden vooral meer in horeca

Ook in het derde kwartaal van 2016 hebben consumenten meer besteed dan een jaar eerder. De consumptie groeit al ruim twee jaar, maar het consumptievolume is nog altijd bijna 1 procent kleiner dan tijdens de hoogconjunctuur in 2008. Dat consumenten meer besteden dan een jaar eerder is in lijn met de verbetering van de werkgelegenheid en het herstel op de woningmarkt.

Consumenten gaven vooral meer uit in de horeca en aan recreatie. Het was relatief mooi weer in het derde kwartaal. Daarnaast gaven consumenten meer uit aan duurzame goederen zoals elektrische apparaten en auto's. Ook aan voeding besteedden ze meer.

Binnenlandse consumptie door huishoudens (volume)

Bron: CBS

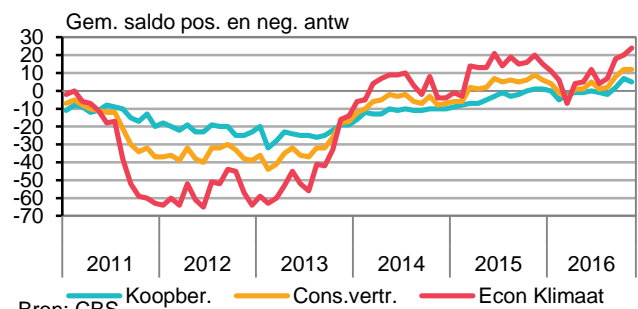
StatLine: Bestedingen; consumptie huishoudens

Vertrouwen consument op hoogste punt in ruim 9 jaar

De afgelopen vijf maanden is de stemming van consumenten voortdurend verbeterd. In oktober en november bereikte het consumentenvertrouwen met 12 het hoogste niveau in ruim 9 jaar. Met 12 ligt het consumentenvertrouwen ruim boven het gemiddelde van de afgelopen twintig jaar (-8). Het vertrouwen bereikte in april 2000 de hoogste stand ooit (27). Het dieptepunt werd bereikt in februari 2013 (-44).

Het oordeel over de economie fluctueert sterker dan het oordeel over de eigen financiële situatie. Over de algemene economische situatie zijn consumenten sinds maart 2015 vrijwel onafgebroken positief. De koopbereidheid kwam in oktober en november uit op 7 en 5, de hoogste niveaus in ruim 9 jaar. Het gemiddelde van de koopbereidheid over de afgelopen twintig jaar staat op -4.

Koopbereidheid consumentenvertrouwen (seizoengecorrigeerd)

Bron: CBS

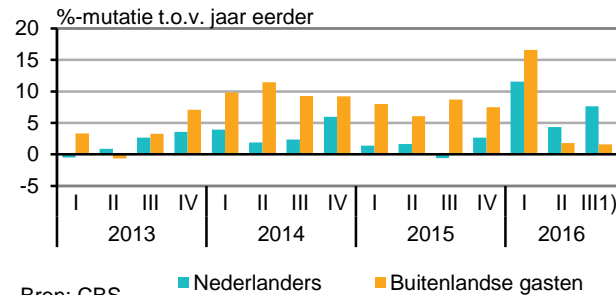
StatLine: Consumentenvertrouwen

Meer hotelovernachtingen door Nederlanders

Het aantal overnachtingen in hotels steeg in de eerste twee maanden van het derde kwartaal met 4,4 procent ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder.

Vooral Nederlanders sliepen vaker in een hotel. Het aantal Nederlandse overnachtingen steeg met 7,7 procent. Buitenlandse gasten brachten 1,6 procent meer nachten door in hotels. In de afgelopen jaren zorgden buitenlandse gasten juist voor de meeste groei.

Overnachtingen in hotels

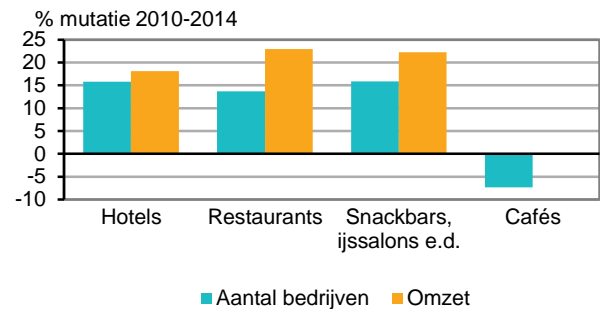
Bron: CBS

¹⁾ 2016-III: Gebaseerd op de eerste twee maanden van het kwartaal
StatLine: [Logiesaccommodaties; gasten, overnachtingen](#)

Omzet harder gestegen dan aantal bedrijven

Tussen 2010 en 2014 is de omzet van de horeca sterker toegenomen dan het aantal bedrijven. In 2014 heeft de horeca bijna 14 procent meer omzet behaald dan in 2010. Het aantal bedrijven nam in dezelfde periode met ruim 9 procent toe. Dit betekent dat tussen 2010 en 2014 de omzet per bedrijf gemiddeld is toegenomen. Alleen het aantal cafés is juist in aantal afgenomen (-7,3 procent). De omzet van cafés is nagenoeg gelijk gebleven dus ook in deze bedrijfstak is de omzet per bedrijf verbeterd. Restaurants realiseerden tussen 2010 en 2014 de grootste omzettoename (+23 procent). De grootste toename van het aantal bedrijven was bij de snackbars (+15,9 procent).

Ontwikkeling aantal bedrijven en omzet horeca, 2010-2014

Bron: CBS

StatLine: [Bedrijven](#)

StatLine: [Bedrijfsleven; arbeids- en financiële gegevens](#)

Staatvanhetmkb.nl is vernieuwd

Op 18 november is de vernieuwde website van staatvanhetmkb.nl gelanceerd. Dit platform biedt veel data over het midden- en kleinbedrijf, uitgesplitst op diverse manieren. Nieuwe onderdelen op de website zijn onder meer het MKB-jaarbericht, met de laatste inzichten in de staat van het mkb, met daaraan gekoppeld veel nieuw ontwikkelde statistieken. In het onderdeel Facts & Figures kan gekozen worden voor diverse uitsplitsingen: naar bedrijfsleeftijd, mate van groei, bedrijfsgrootte of bedrijfstak. Deze feiten en cijfers kunnen op verschillende manieren worden gedownload: als banner, grafiek of in tabelvorm of opendata format.

De website is een samenwerking van CBS en het ministerie van Economische Zaken, op initiatief van het Nederlands Comité voor financiering en ondernemerschap.

Staat van het MKB

Website: [staatvanhetmkb.nl](#)

Opmerkingen betreffende deze publicatie

- Deze publicatie is samengesteld op basis van cijfers die op 25 november 2016 beschikbaar waren.
- Door gewijzigde methodiek is de reeks omzet horeca per 2014 herzien. Zie voor verdere informatie de toelichting van [StatLine: Horeca; omzetontwikkeling](#).
- De cijfers in deze publicatie zijn niet gecorrigeerd voor seizoeninvloeden. Indien dit wel het geval is, staat dit aangegeven in de tekst/grafiek.

Colofon

Tekst sector bedrijfsstatistieken Den Haag (EBD)

Datum 30 november 2016

Meer informatie

CBS Infoservice:
Telefonisch: 088 5707070

Media:
CBS Persdienst: persdienst@cbs.nl
Telefonisch: 070 3374444